

EURAJOEN KUNTA
KESKUSTAN OSAYLEISKAAVA
Keskustan - Lapijoen alue

MAISEMASELVITYS

LIITE 8

Lavilan makasiini Kirkkotien varrella

Tiivistelmä

Tämä maisemaselvitys on laadittu Eurajoen kunnan Keskustan osayleiskaavatyötä varten. Selvityksen tarkastelu käsittää myös Lapijoen jokilaakson ja kyläalueen, koska osayleiskaavan alue oli alkuvaiheessa laajempi. Selvityksen tavoitteena on tukea yleiskaavallista suunnittelua kiinnittämällä huomiota olemassa olevan maiseman arvoihin ja lähtökohtiin. Selvitys auttaa myös arvioimaan suunnittelun vaikutuksia nykyiseen tilanteeseen. Selvitys perustuu useisiin maastokäynteihin ja peruskartalle laadittuun analyysiin maiseman perusrakenteesta, maisematiloista reunavyöhykkeineen sekä nykyisistä taajaan rakennetuista alueista. Analyysissä tuodaan esille arvokkaiksi luokitellut maisema-alueet sekä maisemaa muodostavat ja rajaavat visuaaliset elementit. Selvitysalueen arkeologiset, luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön kohteet on esitelty tarkemmin erillisissä selvityksissä. Nykytilanteen analyysin lisäksi selvitys sisältää suosituksia tulevalle maankäytölle ja rakentamiselle. Suosituksen peruslähtökohtana on se, että avoimet viljellyt peltoaukeat tulee jättää laajamittaisen rakentamisen ulkopuolelle. Rakentaminen tulee sijoittaa ja suunnitella huolellisesti alueilla, jotka ovat maiseman tai rakennetun ympä-

ristön säilymisen kannalta tärkeitä. Muillakin alueilla rakentaminen tulee ohjata ensisijaisesti nykyisten teiden ja rakentamisalueiden läheisyyteen.

Maisema-alueet ja arkeologia

Alueelta tunnetaan useita pronssikaudelta peräisin olevia muinaisjäännöksiä. Tältä ajalta ovat peräisin mm. Santalan, Pullankallion, Helon ja Ilveskallion hautaröykkiöt. Historiallisen ajan lähteissä Eurajoki mainitaan jo 1300-luvun asiakirjoissa. Tarkempia asutusta kuvaavia karttoja löytyy 1600- ja 1700-luvun maakirjoista. Vanhojen karttojen perusteella asutus on keskittynyt nykyisen kirkon tuntumaan Eurajoen molemmiin puolin. Lapijoella asutuksen pääpaino on ollut Lapijoen sillan lähistöllä sekä Alinenkosken seudulla.

Selvitysalueella valtakunnallisesti arvokkaiksi rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) kohteiksi on arvioitu Irijanteen kylä ja Lapijoen silta. Maakunnallisesti arvokkaina kohteina alueeseen sisältyy osia Eurajoen-Irijanteen, Irijanne-Eurajoki-Linnamaan sekä Lapinjoen kulttuurimaisemasta. Näitä maisema-alueita tarkastelemalla voidaan yleisesti todeta, että peltojen säilyminen viljelykäytössä on perinteisen jokimaiseman ja kyläkuvan kannalta erityisen tärkeää.

Maiseman rakenne ja yleispiirteet

Selvitysalue kuuluu Lounaismaan maisemamaakuntaan, ja siinä edelleen Ala-Satakunnan viljelyseutuun. Maisemaseudulle tyypillisiä piirteitä ovat laajat ja tasaiset viljellyt savikkoalueet, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Alueella on vähän muita vesistöjä. Ala-Satakunnan viljelyseudulla on myös karuja, metsäisiä ja soisia syrjäseutuja. Lounaismaalla esiintyy runsaasti pysyvään asutukseen viittaavia muinaisjäännöksiä. Pääosa myöhemmästä asutuksesta keskittyy viljavien savikkoalueiden tuntumaan. Asutus sijoittuu nauhamaisesti jokien varsiin ja löyhähköiksi ryhmäkyliksi. Kartanoiden maiden ja perinteisten talonpoikaiskylien liepeillä on myös torppari- ja mäkitupalaisasutusta.

Selvityksen kohteena oleva alue on osittain peltojen, metsäsaarekkeiden ja asutuksen kuviomaa vanhaa kulttuurimaisemaa ja osaksi talousmetsää. Maiseman perusrungon muodostavat Eurajoen ja Lapinjoen vartta myötäilevät peltolaaksot taajamineen ja kylväen. Alueen pellot ovat suureksi osaksi edelleen viljelykäytössä ja niittyjä tai laitumia on hyvin vähän. Avointen jokilaaksojen väliset alueet koostuvat pääosin metsien peittämistä ylängöistä ja mäen selänteistä. Suurin osa alueesta asettuu noin 20 ja 30 metrin korkeuskäyrien väliin.

Alueen poikki kulkevien jokivarsien lisäksi valtatie 8 jakaa alueen pituussuunnassa kahteen osaan. Valtatien itäpuolisella ylänkövyöhykkeellä on laaja metsämaastoon sijoittuva teollisuus-

alue ja sen eteläpuolella Lapijoen taajama. Alueen pohjoisosaa hallitsee laajempi yhtenäinen metsäkuvio, jossa risteilee ulkoilureittejä. Aivan alueen pohjoisreunalla sijaitsee Ilveskallion la-
kialue, joka kohoaa noin 50 metriä merenpinnan yläpuolelle.

Maisemakuvalliset piirteet

Avoin peltomaisema ja viljelysten keskellä kulkeva joen painanne ovat tunnusomainen piirre sekä Eurajoen keskustassa että Lapijoella. Tiet ja rakennukset sijaitsevat useimmiten pellon tai metsän reunavyöhykkeellä seuraten joen uomaa. Maatilakeskukset ja vanhat pihapiirit tukeutuvat usein metsäsaarekkeisiin, jotka kohoavat ympäröivää pellon pintaa ylemmäksi.

Selvitysalueen maisemakuva muodostuu pääasiassa teitä pitkin kulkiessa. Tieltä avautuva rakennettu ja viljelty maisema yhdessä luonnonmaiseman kanssa muodostuu tiealuetta rajaavista ja reunustavista elementeistä (esim. rakennukset, puut, kalliot) sekä erityisesti näkymistä tien kaarteissa ja risteyksien päätteinä. Maisema hahmottuu kulkijalle erityisesti avoimen ja suljetun maisematilan, peltojen ja metsänreunan vuorotteluna. Keskeistä on alueen reunan hahmottaminen jostakin erilaatuisesta alueesta.

Laajimmat maisematilat avautuvat Maaden ja Lavilan seudulta kohti itää, missä metsänreuna näkyy vain ohuena viivana peltojen takana. Myös Lapijoen ja Eurajoen vartta seuraavilta teiltä avautuu monia kaukonäkymiä jokien suunnassa. Valtatieltä havaittuna maisema avautuu ja sulkeutuu jaksoittain tien kulkiessa jokilaaksojen ja metsäharjujen poikki.

Tiukemmin rajautuvat näkymät havaitaan useimmiten puoliavoimen ja avoimen tilan raja-
vyöhykkeeltä. Esimerkiksi talojen välistä siintävä kaukomaisema tai kapean peltosaran päässä pilkottava rakennusryhmä kiinnittävät huomiota ja jäävät mieleen. Tällaiset näköalat syntyvät jossain määrin sattumanvaraisesti, mutta sellaisia voidaan myös luoda tarkemmalla rakennetun ympäristön suunnittelulla.

Tärkeitä maiseman elementtejä ovat luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sijaitsevat maamerkit, joiden perusteella ihminen tunnistaa sijaintinsa suhteessa muuhun ympäristöön. Luonnon maamerkkejä ovat mm. suuret puut ja kivet, korkeat mäet, selvästi rajautuvat metsäsaarekkeet tai erikoiset kalliomuodostelmat. Selvitysalueen rakennettuja maamerkkejä ovat erityisesti korkeat tornit, vanhat rakennukset ja suuret rakennelmat. Keskustan tuntumassa maamerkkeinä toimivat ainakin kirkon torni, vesitorni ja vanha paloaseman torni. Myös merkittävät rakennukset, kuten Lavilan makasiini tai kunnanvirasto ovat ympäristöstään erottuvia maamerkkejä.

Maamerkkien lisäksi maiseman solmukohdat tuovat ympäristön kokemiseen kiintopisteitä, joista käsin matkan suunta tai määränpää tarkentuu. Solmukohtia ovat varsinkin merkittävät teiden

risteykset, siltojen ylityskohdat tai paikat, joista avautuu tärkeitä näkymiä maamerkkeihin tai maisematiloihin.

Suosituksia rakentamiseen ja maisemanhoitoon

- Uudet rakennukset tulee sijoittaa nykyisten teiden varrelle ja vanhojen rakennuspaikkojen tuntumaan aina kun se on mahdollista.
- Uudet tiet tulee sovittaa maastonmuotoihin ja maisemaan, mielellään pellon ja metsän reunavyöhykkeelle.
- Uusien ja/tai vanhojen rakennusten tulee yhdessä muodostaa ehjiä rakennusryhmiä ja kokonaisuuksia muodoltaan, materiaaleiltaan ja väritykseltään.
- Rakennusten ja rakennusryhmien tulee vahvistaa nykyistä tai muodostaa uutta metsän ja pellon reunavyöhykettä.
- On suositeltavaa rakentaa tieltä katsoen ylärinteen ja/tai metsän puolelle.
- Metsän ja pihapiirin rajausta voidaan häivyttää esimerkiksi pihapuiden ja pensaiden avulla.
- Rakennettaessa tien pellon puoleiseen reunaan, tulee päärakennus ja pihapiiri sijoittaa mahdollisimman lähelle tietä pellon pintaa ylemmäksi.
- Piha-alueen ja pellon rajausta tulee vahvistaa esimerkiksi puu- ja pensasistutuksin tai piharakennusten avulla.

- Rakennettaessa metsäsaarekkeisiin tulee pellon ja metsän reunavyöhykkeen puusto säilyttää mahdollisimman ehjänä.
- Rakennuspaikalla on säästettävä erityisesti kasvillisuuden reunavyöhykkeitä sekä erikoisia luonnonesiintymiä kuten siirtolohkareita, avokallioita tai kauniita yksittäispuita.
- Vanhat pihapiirit ja rakennukset sekä komeat piha- ja tienvarsipuut tulee ottaa huomioon maisemaan, luontoon tai rakennettuun ympäristöön kohdistuvissa toimenpiteissä.

Turussa 25.10.2012

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

Jouni Kiimamaa

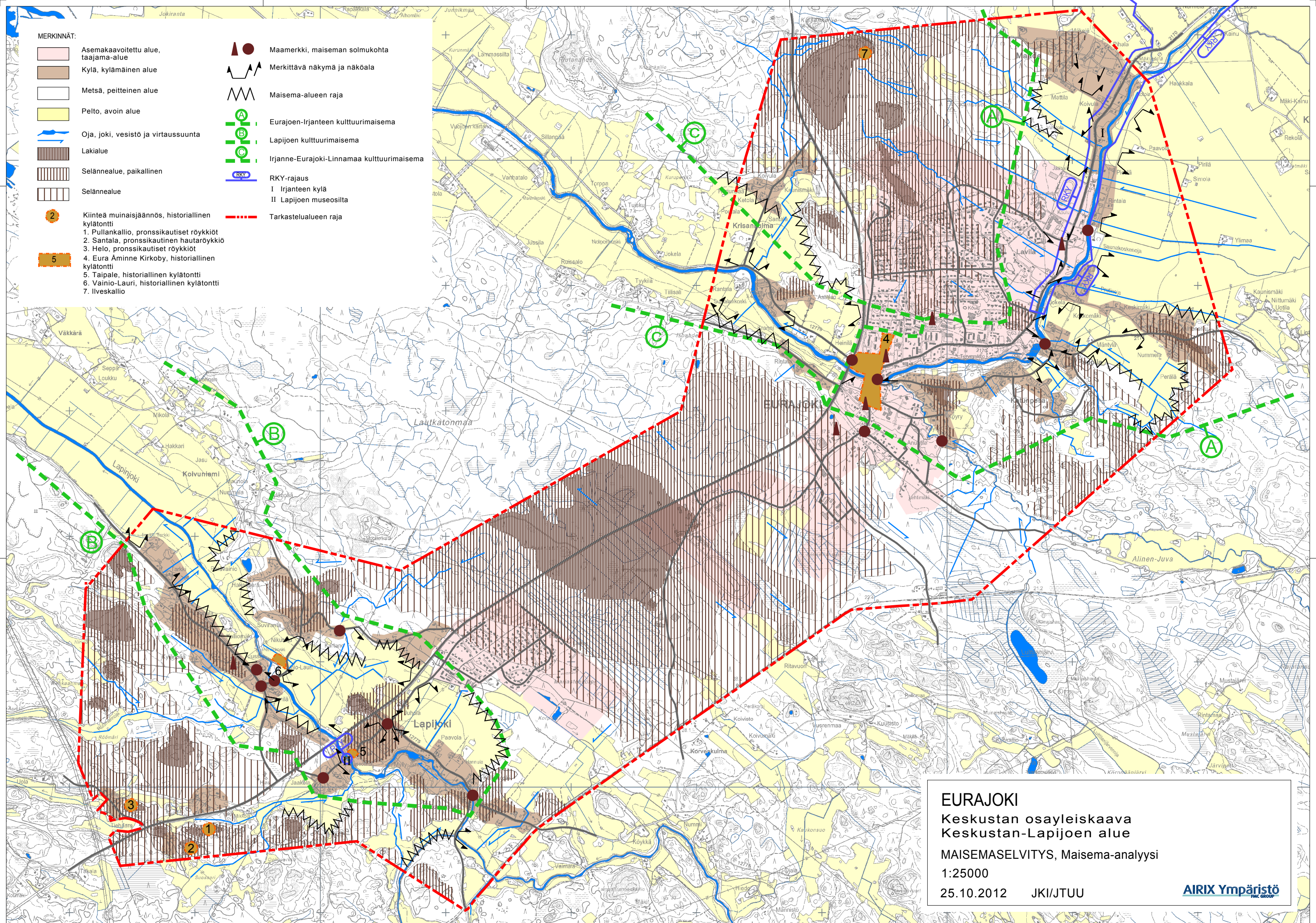
Liitekartat:

- Maisema-analyysi
- Suositus maankäytöstä

MERKINNÄT:

	Asemakaavoitettu alue, taajama-alue		Maamerkki, maiseman solmukohta
	Kylä, kylämäinen alue		Merkittävä näkymä ja näköala
	Metsä, peitteinen alue		Maisema-alueen raja
	Pelto, avoin alue		Eurajoen-Irjanteen kulttuurimaisema
	Oja, joki, vesistö ja virtaussuunta		Lapijoen kulttuurimaisema
	Lakialue		Irjanne-Eurajoki-Linnamaa kulttuurimaisema
	Selännealue, paikallinen		RKY-rajaus
	Selännealue		I Irjanteen kylä
			II Lapijoen museosilta

- Kiinteä muinaisjäännös, historiallinen kylätontti
1. Pullankallio, pronssikautiset röykkiöt
2. Santala, pronssikautinen hautaröykkiö
3. Helo, pronssikautiset röykkiöt
4. Eura Aminne Kirkoby, historiallinen kylätontti
5. Taipale, historiallinen kylätontti
6. Vainio-Lauri, historiallinen kylätontti
7. Iiveskallio

EURAJOKI

Keskustan osayleiskaava
Keskustan-Lapijoen alue

MAISEMASELVITYS, Maisema-analyysi

1:25000

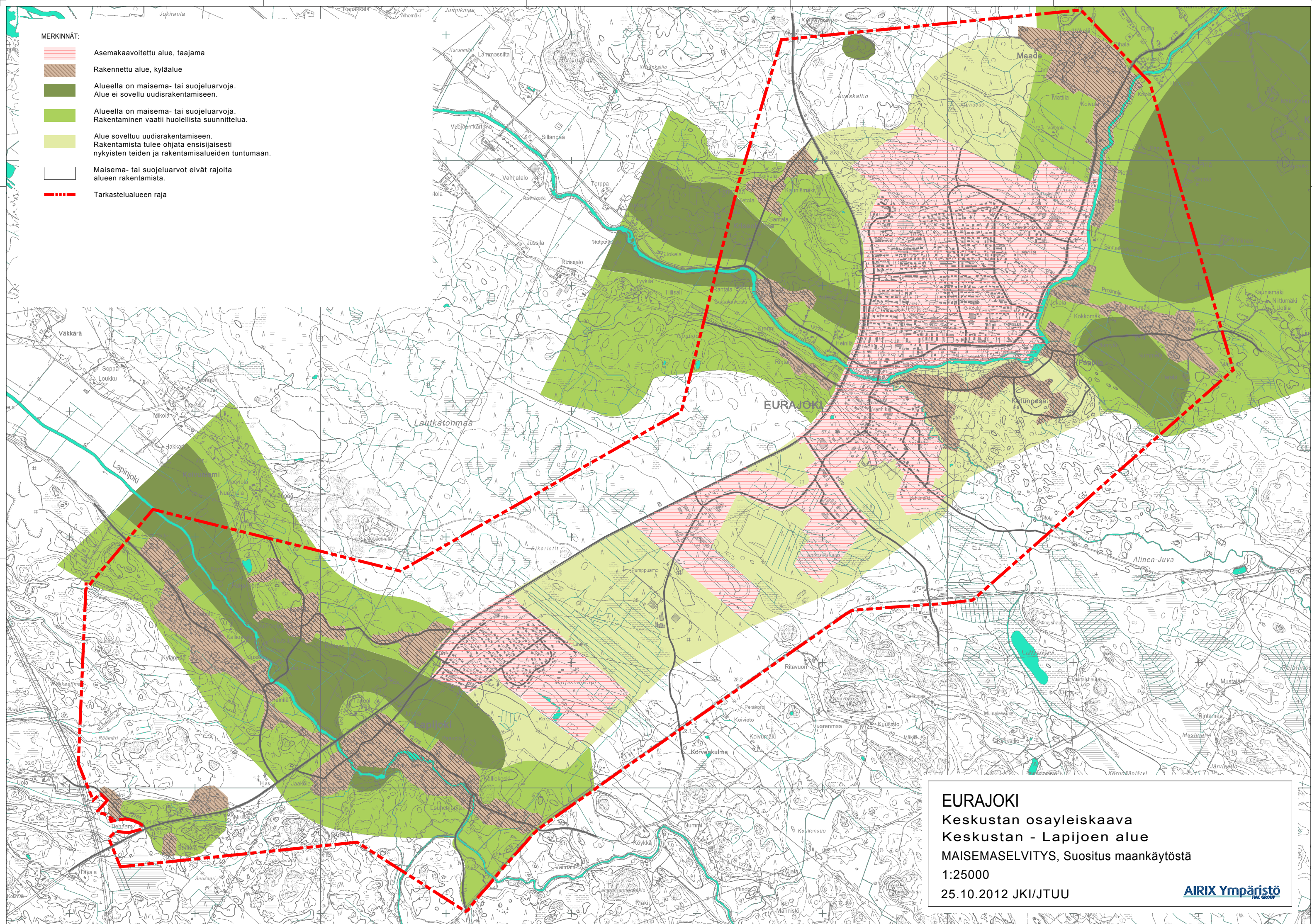
25.10.2012

JKI/JTUU

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP

MERKINNÄT:

- Asemakaavoitettu alue, taajama
- Rakennettu alue, kyläalue
- Alueella on maisema- tai suojeluarvoja.
Alue ei sovellu uudisrakentamiseen.
- Alueella on maisema- tai suojeluarvoja.
Rakentaminen vaatii huolellista suunnittelua.
- Alue soveltuu uudisrakentamiseen.
Rakentamista tulee ohjata ensisijaisesti nykyisten teiden ja rakentamisalueiden tuntumaan.
- Maisema- tai suojeluarvot eivät rajoita alueen rakentamista.
- Tarkastelualueen raja

EURAJOKI

Keskustan osayleiskaava

Keskustan - Lapijoen alue

MAISEMASELVITYS, Suositus maankäytöstä

1:25000

25.10.2012 JKI/JTUU

AIRIX Ympäristö
FMC GROUP